

Anmälan mot Länsarbetsnämnden i Kronobergs län angående registrering av kod för arbetshandikapp m.m.

Anmälan

AA framförde i en anmälan till JO klagomål på handläggaren BB m.fl. vid arbetsförmedlingen i Uppvidinge (Lenhovda), en enhet inom Länsarbetsnämnden i Kronobergs län.

Av anmälan med komplettering, inklusive bilagor, framgick i huvudsak följande.

Under år 2000 fördes en diskussion vid arbetsförmedlingen om ”en slags anställning vid Emmaus Björkå”, dock utan att AA tog ställning till detta. Vid ett möte med sin handläggare BB den 21 mars 2001 frågade han om lönebidragsanställning innebar krav på handikapp och om en kod avseende handikapp registrerats för hans del. Då svaret blev ja begärde han att få se handlingarna som rörde denna fråga, men nekades detta. Han besökte förmedlingen igen den 27 mars, men BB vägrade honom också då att ta del av handlingarna. Den 29 mars fick han veta av en handläggare vid socialförvaltningen att BB bett denne skriva ut ett intyg om socialt handikapp avseende AA. Intyget, daterat den 23 mars 2001 och ställt till BB vid arbetsförmedlingen, skickades till AA för att denne skulle vidarebefordra det till arbetsförmedlingen. AA ringde den 6 april till chefen för arbetsförmedlingen, CC, och fick då beskedet att han kunde komma genast för att få registerutdrag. I samband med detta besök försökte BB och CC pressa honom med frågor, bl.a. om han skulle vara arbetssökande, eftersom BB ”kunde plocka ut honom när som helst”. Han framhärdade emellertid och fick då en kopia av utdraget. Av detta kunde utläsas att BB den 25 maj 2000 hade registrerat en arbetshandikapp för honom samt att han enligt daganteckning samma dag skulle ha tagit del av koden och lämnat skriftligt samtycke. BB nekade honom därefter att få del av underlaget för kodningen, bl.a. den påstådda samtyckeshandlingen. Efter, som han uppfattade det, ingripande av länsarbetsnämnden, medgav BB så småningom att något underlag inte fanns. AA uppgav också att han av socialtjänsten nekats ”komplettering” med hänvisning till att han inte skrivit under samtyckeshandlingen och därmed inte kunde anses stå till arbetsmarknadens förfogande.

Utredning

Inledningsvis hämtades ett registerutdrag in från arbetsförmedlingen. Utdraget bekräftade de uppgifter som AA lämnat i sin anmälan beträffande handikappkodning. Vid ett telefonsamtal den 23 augusti 2001 mellan föredraganden hos JO och BB uppgav den senare på förfrågan att något samtycke till handikappkod inte hade lämnats av AA samt att en sådan kod kan tas bort endast i samband med att en person blir inaktuell vid förmedlingen. BB uppgav också att koden hade tagits bort i samband med att AA senare hade avaktualiserats vid förmedlingen.

Anmälan remitterades därefter till Länsarbetsnämnden i Kronobergs län för utredning och yttrande.

I ett yttrande fogat till remissvaret anförde arbetsförmedlingen genom CC bl.a. följande.

AA har, 2000.05.25, av Af felaktigt kodats som arbetshandikappad i samband med en planerad lönebidragsanställning. Av daganteckningar från samma datum framgår dessutom att sökanden tagit del av HK-kod och skriftligt samtyckt, vilket inte skett. Vid samtal med AA:s handläggare, BB, framkommer följande förklaring till den felaktiga hanteringen. "Diskussioner om handikappkod hade under en längre tid förts med sökanden. När kod angivits och daganteckning gjorts i AIS vägrade AA ge sitt samtycke." Efter nämnda handläggning är det som enskild arbetsförmedlare omöjligt göra ändringar i AIS. Tyvärr begärde BB ej genast rättelse hos Lan/AMS. En korrigerande rättelse i daganteckningarna hade också varit möjlig att göra. AA:s reaktion är berättigad och vår handläggning är beklagansvärd. Utifrån det inträffade har länets controller, undertecknad och BB den 17 september (2001, JO:s anmärkning) diskuterat hanteringen av kodning och skriftligt samtycke i samband med lönebidragsanställningar, varvid BB förklarade sig helt införstådd med de felaktigheter som begåtts.

Övriga synpunkter och känslor som framkommer i AA:s anmälan till JO är präglade av en misstänksamhet gentemot Af som möjligtvis är förståelig, men inte korrekt. AA erhöll t.ex. registerutdrag så snart hans önskan kom till min kännedom. ---

Länsarbetsnämnden anförde följande i sitt remissvar.

Länsarbetsnämnden kan, efter yttrande från arbetsförmedlingen i Uppvidinge, konstatera att handläggningen i samband med handikappkodningen har handlagts på ett delvis felaktigt sätt. Därför har länsarbetsnämndens controller tillsammans med af-chef och handläggaren vid Af Uppvidinge gått igenom de bestämmelser som föreligger vid handikappkodning.

Länsarbetsnämnden instämmer i övrigt i yttrandet från af-chefen i Uppvidinge.

AA kommenterade remissvaret.

Bedömning

Utlämnande av handlingar

Enligt 16 § förvaltningslagen (1986:223), FL, har en sökande, klagande eller annan part rätt att – med de begränsningar som framgår av 14 kap. 5 § sekretesslagen (1980:100) – ta del av det som har tillförts ärendet, om detta avser myndighetsutövning mot någon enskild.

En enskild kan även grunda en framställning om att få ta del av handlingar på tryckfrihetsförordningens (TF) bestämmelser om rätten att ta del av allmänna

handlingar. En sådan framställning skall behandlas genast eller så snart det är möjligt eller, om framställningen avser en kopia av en allmän handling, skyndsamt (2 kap. 12 och 13 §§ TF). JO har i ett flertal beslut uttalat att innebörden härav är att besked i en utlämnande fråga normalt bör lämnas redan samma dag som framställningen gjorts. Någon eller några dagars fördröjning kan dock godtas om en sådan fördröjning är nödvändig för att myndigheten skall kunna ta ställning till om den efterfrågade handlingen är allmän och offentlig. Härtill kommer att ett visst dröjsmål är ofrånkomligt om framställningen t.ex. fordrar genomgång av ett omfattande material.

Vilket regelsystem som skall tillämpas får avgöras utifrån den framställning som den enskilde gjort. I det fall någon åberopat sin ställning som part som grund för att få ta del av en handling finns inget krav på att framställningen skall behandlas genast eller någon möjlighet till formligt avslagsbeslut. Däremot skall framställningen handläggas i enlighet med de allmänna regler som gäller för myndigheternas serviceskyldighet och ärendehandläggning (se 4 och 7 §§ förvaltningslagen).

Oavsett vilket regelsystem som skall tillämpas skall en framställning om att få kopior av handlingar behandlas med tillbörlig skyndsamhet. Enbart det förhållandet att den som gjort framställningen är part i ärendet utgör således enligt min mening inte skäl att ansökan skall handläggas med mindre skyndsamhet än om partsställning inte föreligger.

AA har klagat på att han vid flera sammanträffanden med handläggaren BB nekats få del av registerutdrag och därefter av det påstådda underlaget för kodningen. Detta klagomål har inte kommenterats närmare i remissvaret. Jag har emellertid inte skäl att ifrågasätta AA:s uppgifter. Jag är mycket kritisk till att AA under några veckor tvingades till flera påstötningar innan han fick del av registerutdraget.

Registrering av handikappkod

Vid den i ärendet aktuella tidpunkten gällde lagen (1994:459) om arbetsförmedlingsregister. Enligt 5 § andra stycket fick en kod för arbetshandikapp registreras med den arbetssökandes skriftliga samtycke. Numera finns en motsvarande bestämmelse i lagen (2002:546) om behandling av personuppgifter i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten.

Av utredningen framgår att AA den 25 maj 2000 åsattes en kod för arbetshandikapp i arbetsförmedlingsregistret. I remissvaret uppges att diskussioner hade förts om kodningen, men att AA efter utförd registrering hade vägrat att ge sitt samtycke. Dessa uppgifter bekräftas i och för sig inte av utredningen i övrigt; t.ex. av daganteckningarna. Enligt min mening ligger det hur som helst i sakens natur att ett skriftligt samtycke lämnas innan en registrering sker, inte minst för att undvika missförstånd mellan den arbetssökande och handläggaren. Jag är mycket kritisk mot att registreringen gjordes utan att skriftligt samtycke inhämtades.

Det är vidare mycket anmärkningsvärt att koden inte genast togs bort då det stod klart att samtycke inte skulle komma att lämnas, vilket rimligen borde ha framgått i

samband med registreringen i maj 2000. Enligt daganteckningarna togs koden bort först den 20 augusti 2001, dvs. efter det att JO lånat in akten och långt efter det att AA i mars 2001 ifrågasatt registreringen. Vid den senast nämnda tidpunkten begärde BB ett intyg från socialförvaltningen rörande ”psykosocial bedömning” av AA. Denna del av handläggningen har över huvud taget inte kommenterats i remissvaret och det har således inte framkommit om det fanns samtycke för AA för en sådan kontakt eller vilka överväganden som annars gjordes i sekretesshänseende. Förfarandet förefaller anmärkningsvärt, men jag har ändå stannat för att inte gå vidare i den delen.

Övrigt

AA:s uppgift i anmälan hit att BB sagt att hon ”kan plocka ut” honom när som helst har inte heller kommenterats i remissvaret. Oavsett om eller hur BB må ha uttalat sig i detta hänseende vill jag anmärka följande.

En arbetssökande har enligt 4 § Arbetsmarknadsstyrelsens (AMS) föreskrifter för länsarbetsnämnderna om arbetssökande hos arbetsförmedlingarna rätt att vara inskriven vid den arbetsförmedling han eller hon önskar. Om en sökande inte önskar ytterligare service från arbetsförmedlingen skall enligt 5 § en avaktualisering göras. Av 3 § AMS föreskrifter för länsarbetsnämnderna om ekonomiskt stöd vid arbetslöshet framgår att en sökande kan avanmälas om han eller hon inte besöker förmedlingen på den tid som fastställts efter kallelse eller på annat sätt.

Jag är sammanfattningsvis kritisk mot hanteringen av ärendet och förutsätter att den utlovade genomgången av regler för handikappkodning m.m. numera är genomförd.

Ärendet avslutas.